

Vatten och avlopp
Andreas Grundberg, Enhetschef
0660-330410
andreas.grundberg@miva.se

DATUM
2026-06-25

DIARIENR/REFERENS
MIVA/2026:84

Mottagare:
Regeringskansliet

Mivas Yttrande över Naturvårdsverkets Förslag till författningsändringar till följd av EU:s reviderade avloppsvattendirektiv (EU) 2024/3019

Med anledning av er remiss till Miva angående rubricerat ärende 2026-03-23 får vi framföra följande synpunkter:

Sammanfattande ställningstagande

Miva tillstyrker i huvudsak Naturvårdsverkets förslag till genomförande av det reviderade avloppsdirektivet. Samtidigt vill vi lyfta ett antal frågor där vi ser behov av förtydliganden, förenklingar och ytterligare vägledning, särskilt vad gäller konsekvenser för kommuner och VA-huvudmän.

Det är av stor vikt att det utökade producentansvaret, som avses finansiera huvuddelen av de ökade kostnaderna, säkerställs över tid så att kostnader inte successivt överförs till kommuner och VA-kollektivet.

Vidare är det i nuläget svårt att fullt ut bedöma de faktiska och ekonomiska konsekvenserna av direktivets införande, innan riskbedömningar av känslighet för övergödning och mikroföroreningar har genomförts samt relevanta delegerade akter har antagits. Mivas bedömning är att de föreslagna kraven kommer innebära mycket omfattande investerings- och driftkostnader. Där mindre avloppsreningsverk inom verksamhetsområdet kan komma att omfattas av betydande investeringsbehov utifrån krav på sekundär rening. Miva ser också risk för ytterligare och ännu mer omfattande kostnader kopplat till kväverening, rening av mikroföroreningar och kompletterande processteg för att möjliggöra sådan rening.

För att möjliggöra ett effektivt genomförande, där VA-kollektivet får möjlighet att planera, utreda och implementera med rimliga förutsättningar krävs tydlig och samordnad vägledning, tidig publicering av föreskrifter samt nationell samordning av metodik, rapporteringssystem och bedömningsgrunder.

Vatten och avlopp
Andreas Grundberg, Enhetschef
0660-330410
andreas.grundberg@miva.se

DATUM
2026-06-25

DIARIENR/REFERENS
MIVA/2026:84

Avgränsning av avloppstätorter

Miva anser att begreppet avloppstätort bör ha en tydlig koppling till verksamhetsområden för allmänna vattentjänster enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Verksamhetsområden utgör den rättsliga struktur inom vilken den gemensamma avloppshanteringens faktiskt sker.

Verksamhetsområden bör därför utgöra en naturlig utgångspunkt vid geografisk avgränsning av avloppstätorter. Samtidigt konstateras att begreppen fyller olika funktioner och därför inte kan vara helt liktydiga. Relationen mellan dem behöver klargöras.

Miva instämmer i Sundsvalls kommuns syn att det är angeläget med ett tydliggörande av:

- vilka rättsverkningar en avgränsning av avloppstätort får,
- om och när avgränsningen är avsedd att ha självständig rättslig betydelse,
- hur frågor om överklagbarhet ska hanteras,
- samt hur begreppet förhåller sig till annan lagstiftning, såsom plan- och bygglagen och lagen om allmänna vattentjänster.

Den maximala genomsnittliga veckobelastningen

I 9 § eller 10 § i Förslag till förordning (2027:000) om avloppsvatten från tätbebyggelse utgår man från begreppet maximal genomsnittlig veckobelastning. Det finns behov att tydliggöra om belastningen för avloppstätort och inkommande belastning till avloppsreningsverk ska beräknas på samma sätt, exempelvis baserat på analyser från avloppsreningsverk, eller om belastningen för avloppstätort avser ett mer teoretiskt beräknat värde motsvarande nuvarande max GVB tätort. Tydlighet i detta är viktigt då nuvarande vägledning om rening och kontroll av utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse gällande beräkning av belastning har tolkats olika vilket kan få stor påverkan i tillståndsprocesser och tolkning av tillstånd.

Vid beräkning av en avloppstätorts eller avloppsreningsverks belastning anges att "...hänsyn inte ska tas till exceptionella vädersituationer, exempelvis sådana som uppstår till följd av kraftig nederbörd". Vad som avses med uttrycket exceptionella vädersituationer finns inte definierat i skrivelsen och behöver förtydligas. Miva instämmer med Svenskt Vattens rekommendation

Vatten och avlopp
Andreas Grundberg, Enhetschef
0660-330410
andreas.grundberg@miva.se

DATUM
2026-06-25

DIARIENR/REFERENS
MIVA/2026:84

att en vägledning tas fram som visar hur hänsyn inte ska tas till exceptionella vädersituationer.

Avloppsplaner och samordning med befintliga styrdokument

Naturvårdsverkets förslag innebär krav på att det ska finnas en avloppsplan för varje avloppstätort över vissa storleksgränser.

Miva konstaterar att kommuner redan idag arbetar med etablerade styr- och planeringsdokument, såsom VA-planer och vattentjänstplaner, vilka fyller motsvarande funktion i den långsiktiga planeringen av VA-försörjningen och dess koppling till bebyggelseutvecklingen.

Mot denna bakgrund ser vi ett tydligt behov av samordning, så att kommuner inte behöver ta fram parallella styrdokument enligt olika regelverk. Miva anser att:

- kraven på avloppsplaner bör samordnas med krav på VA-planer och vattentjänstplaner,
- detta bör ske genom antingen ett gemensamt regelverk eller genom harmoniserade bestämmelser i berörda lagstiftningar.

Dagvatten, bräddning och koppling till fysisk planering

Miva ser positivt på att dagvatten och bräddning uppmärksammas i avloppsplaneringen. Det är dock viktigt att regleringen inte ensidigt betraktar dessa frågor som tekniska problem inom VA-systemet.

Det är avgörande att kommunens möjligheter att arbeta förebyggande säkerställs, bland annat genom:

- fysisk planering,
- markanvändning,
- naturbaserade lösningar,
- samt krav i plan- och exploateringsprocessen.

Avloppsplaneringen bör därför utformas så att den:

- samverkar med plan- och bygglagens verktyg,
- samt stödjer, och inte begränsar, kommunens samhällsplanering.

En tydlig koppling till översiktsplanen är central för att möjliggöra en samordnad utveckling av bebyggelse, infrastruktur och VA-system med hänsyn till miljökrav.

Vatten och avlopp
Andreas Grundberg, Enhetschef
0660-330410
andreas.grundberg@miva.se

DATUM
2026-06-25

DIARIENR/REFERENS
MIVA/2026:84

Planeringshorisont

Erfarenhetsmässigt konstaterar Miva att åtgärder i strategiska styrdokument sällan kan genomföras inom en fyraårsperiod.

Mot denna bakgrund förordar vi att samma sexåriga planeringsintervall som tillämpas inom EU:s vattenförvaltning används även för:

- avloppsplaner,
- VA-planer,
- samt vattentjänstplaner.

Detta skulle skapa bättre förutsättningar för realistisk genomförandeplanering.

Ekonomiska konsekvenser och osäkerheter

Det är i nuläget svårt att överblicka de ekonomiska konsekvenserna av direktivet innan:

- riskbedömningar av övergödning och mikroföroreningar genomförts,
- samt delegerade akter antagits.

Om riskbedömningarna leder till krav på både kväverening och kvartär rening vid större reningsverk kommer attinnebära mycket betydande investeringar. I en mindre kommun som vår med relativt få anslutna innebär det orimligt höga kostnader per ansluten person.

Särskilt gäller detta kostnaderna för kväverening, då producentansvaret endast omfattar 80 procent av kostnaderna för den kvartära reningen.

Miva vill samtidigt framhålla att:

- minskade utsläpp av övergödande ämnen ger tydliga miljövinster,
- såsom minskad risk för algbloomning och syrebrist.

Det står dock klart att:

de kostnader som inte täcks av producentansvaret kommer att behöva finansieras genom VA-avgifter.

Vidare innebär direktivet ökade krav på:

- övervakning,
- kontroll av mikroföroreningar,
- samt uppföljning av växthusgasutsläpp.

Den framtida omfattningen av dessa krav är dock ännu oklar.

Vatten och avlopp
Andreas Grundberg, Enhetschef
0660-330410
andreas.grundberg@miva.se

DATUM
2026-06-25

DIARIENR/REFERENS
MIVA/2026:84

Sekundär rening

Miva delar Svenskt Vattens bedömning att konsekvenserna av skärpta krav på sekundär rening ger större effekt än Naturvårdsverkets analys visar.

För mindre reningsverk (1 000–2 000 personekvivalenter) innebär nya krav på BOD-rening:

- betydande investeringar för en mindre kommun som vår
- vilket ger höga kostnader per ansluten person.

Det är dock avgörande att föreskrifterna tydliggör:

- Definitionen av sekundär rening - kan utgöras av biologisk rening med sekundärsedimentering eller någon annan process som reducerar nedbrytbart organiskt material i avloppsvattnet. Ett förtydligande behövs om bestämmelsen innebär krav på ett särskilt reningssteg eller om det är den uppnådda reningseffekten som är avgörande för att kravet ska anses uppfyllt.

Temperaturundantag vid kväverening

Miva är positiva till förslaget om temperaturundantag i kontrollföreskrifter.

Det är dock avgörande att föreskrifterna tydliggör:

- hur undantaget ska redovisas,
- om det kan tillämpas över längre tidsperioder,
- samt vilken metod för medelvärdesbildning som ska användas (vid temperaturer under 12 °C respektive 5 °C).

Känsliga områden för övergödning och mikroföroreningar

Miva delar Vakins bedömning att det är positivt att recipientperspektivet stärks, men det är viktigt att bedömningarna baseras på faktisk miljöpåverkan och inte enbart generella utsläppsnivåer. Recipientbedömningar bör utgå från lokala förhållanden, beakta retention och utspädning samt samordnas med vattenförvaltningens arbete. Det bör tydliggöras hur recipientkrav ska vägas mot teknisk rimlighet, ekonomisk proportionalitet samt klimat- och energimål. Det finns annars risk för att mycket stora investeringar krävs med begränsad ytterligare miljönytta.

Vatten och avlopp
Andreas Grundberg, Enhetschef
0660-330410
andreas.grundberg@miva.se

DATUM
2026-06-25

DIARIENR/REFERENS
MIVA/2026:84

Förteckningen över områden som är känsliga för övergödning och mikroföroreningar är av central betydelse för tillämpningen av direktivet.

Det bör särskilt beaktas att:

det är mycket svårt för VA-huvudmän att på kort tid anpassa reningsgraden i kväverening.

Miva vill därför understryka vikten av att denna förteckning:

- tas fram skyndsamt,
- och med tydlig metodik och transparens. I förslaget hittas inget stöd idag för hur man ska tolka kraven för utsläpp från avloppstätort som har flera reningsverk där recipienten är olika.

Avslutande kommentar

Miva ser positivt på intentionerna i det reviderade avloppsdirektivet och delar målsättningen att minska miljö- och klimatpåverkan från avloppshantering.

För att genomförandet ska bli effektivt och rättssäkert krävs dock:

- tydliga definitioner,
- samordning med befintliga planeringssystem,
- realistiska tidsramar,
- samt en långsiktigt säkerställd finansiering.

Med vänlig hälsning

Johannes Nordin
Styrelseordförande Miva AB